

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญ และทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภูมิภาคและของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2559 : 1)

จากความสำคัญและความจำเป็นในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับโลกปัจจุบัน ที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้คนไทยสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ตามแผนการศึกษาที่ได้กล่าวข้างต้นนั้น การศึกษาจึงไม่ใช่เพียงเพื่อสอนให้เกิดการเรียนรู้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ ยังต้องสอนให้ปฏิบัติจริง มีทักษะชีวิตในการอยู่กับปัจจุบัน และปรับตัวสู่อนาคตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือ พัฒนา “คน” ต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตลอดชีวิตนับแต่อยู่ในครรภ์มารดา ตัววัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงานและวัยชรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัย เด็กและวัยรุ่น เป็นวัยที่จะต้องปลูกฝังและต้องสร้างคุณค่าให้กับตนเองและเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ และใน ขณะเดียวกันก็จะได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตทั้ง ปัจจุบันและอนาคต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญที่ส่งผลต่อนักเรียนในหมวด 1 มาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 3) และในหมวด 4 มาตรา 24 (4) และ (6) ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน อีกทั้งยังมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 8) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการที่จะสร้างเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การศึกษากับชีวิตควรเป็นเรื่องเดียวกันและไม่ควรแยกออกจากกัน เพราะต่างมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิตมากที่สุด และเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง (อมรวิรัช นาคทรพร, 2551 : 2)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะชีวิตให้เป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการกับปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) นอกจากนี้องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997 : 1) ได้กล่าวถึงทักษะชีวิตไว้ว่าเป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้จัดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการ คือ 1) ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) ความตระหนักรู้ในตนเอง 4) ความเห็นใจผู้อื่น 5) การสร้างสัมพันธภาพ 6) การสื่อสาร 7) การตัดสินใจ 8) การแก้ไขปัญหา 9) การจัดการกับอารมณ์ และ 10) การจัดการกับความเครียด ดังนั้น ภารกิจสำคัญของสถานศึกษาคือการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนให้มากที่สุดเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนทรัพย์ทวี เป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สภาพแวดล้อมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม รับจ้าง รายได้ไม่แน่นอน ฐานะทางเศรษฐกิจโดยภาพรวมยังไม่ดี ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน เอาใจใส่

บุตรหลานของตนเองเท่าที่ควร ด้วยสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนระบบการสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการดำเนินชีวิต ทำให้นักเรียนของโรงเรียนทรัพย์ทวีขาดทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายงานประจำปีระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนทรัพย์ทวี ที่กล่าวถึงจุดควรพัฒนาคือ การคิดวิเคราะห์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสมเหตุสมผล ทักษะการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ที่ได้มาประเมินโรงเรียนทรัพย์ทวี ระหว่างวันที่ 27 – 29 มิถุนายน 2555 ว่า จุดที่ควรพัฒนาคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น และเห็นคุณค่าในตนเอง

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ข้าพเจ้าในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียน จึงได้ศึกษาสภาพบริบทและแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือทำ กล่าวคือ กล้าคิด กล้าแสดงออก พบว่า สภาพพื้นที่ของชุมชนและบริเวณโดยรอบยังมีความสมบูรณ์ในธรรมชาติสูง และสภาพดั้งเดิมของคนในพื้นที่ทำการเกษตรด้านพืชมาโดยตลอด ไม่มีการเลี้ยงสัตว์ทางเกษตร ทำให้เกิดความยั่งยืนในการทำการเกษตรภายในชุมชน นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นหมอดินอาสา และแหล่งเรียนรู้ทางเกษตรอินทรีย์ คือ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยทราย ตำบลทรัพย์ทวี อำเภอบ้านนาเดิม ซึ่งอยู่ใกล้โรงเรียน ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง ดังนั้น การทำเกษตรผสมผสานซึ่งเป็นระบบการเกษตรที่มีการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ หรือการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ใช้หลักการในการบริหารจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ ขุดสระเก็บกักน้ำ 30% ปลูกข้าว 30% ปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ยืนต้น 30% และที่อยู่อาศัย 10% จึงไม่สามารถทำได้ เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมและไม่เอื้อ และไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชน ด้วยเหตุนี้ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน ให้ไปในทิศทางเดียวกัน อันจะส่งผลต่อการมีทักษะชีวิตที่ดีมีคุณภาพและยั่งยืน จึงได้จัดทำโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนทรัพย์ทวี ในปีการศึกษา 2561 ขึ้น โดยผ่านกิจกรรมโครงการเกษตรอินทรีย์ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการบูรณาการและสอนแทรกทักษะชีวิตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่อิงมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ มีส่วนร่วมค้นพบหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง

การได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ใช้ทักษะในการสื่อสาร สัมพันธภาพ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ฯลฯ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นจึงเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็น ภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่แก่นักเรียนให้สามารถอยู่รอดปลอดภัยในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเตรียม ความพร้อมสำหรับการปรับตัวในการดำเนินชีวิตในสังคมศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ

เนื่องจาก โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนทรัพย์ทวี ปีการศึกษา 2561 เป็นโครงการที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะชีวิต นักเรียน ซึ่งการที่โครงการจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง การกำกับติดตามประเมินผล อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และวิธีที่จะตรวจสอบการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ได้รับทราบถึง ปัญหา อุปสรรค ข้อยกพร่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานของ โครงการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้คือ การประเมิน เพราะการประเมินเป็นกลไกสำคัญที่ จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในทุกด้าน เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และตัดสินคุณค่า ของสิ่งต่าง ๆ โดยนำข้อมูลสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นการ ตัดสินเพื่อให้ได้ข้อสรุป เพื่อนำผลการประเมินกระตุ้นไปสู่การพัฒนาสิ่งที่ประเมินได้มากที่สุด (พิสนุ พองศรี, 2556 : 26) ดังนั้น ผู้ประเมินจึงมีความประสงค์ทำการประเมินโครงการ โดยศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลและเลือกกำหนดรูปแบบการประเมิน ในที่นี้จึงใช้รูปแบบ ประเมิน CIPP Model ซึ่งเป็นวิธีการเชิงระบบ โดยประเมินบริบท ประเมินปัจจัยนำเข้า ประเมิน กระบวนการ และประเมินผลผลิตต่าง ๆ ของโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศครอบคลุมทุก ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาปรับปรุง พัฒนาโครงการให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินบริบทตามตัวชี้วัดระดับความต้องการจำเป็นในการจัดทำโครงการ และ ระดับความเป็นไปได้ของโครงการ
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าตามตัวชี้วัดระดับความเหมาะสมของบุคลากร ระดับความ เหมาะสมของกิจกรรม และระดับความเหมาะสมของพื้นที่/พืชเพาะปลูก
3. เพื่อประเมินกระบวนการตามตัวชี้วัดร้อยละของกิจกรรมที่ดำเนินการและร้อยละของการ กำกับติดตาม
4. เพื่อประเมินผลผลิตตามตัวชี้วัด ความรู้เรื่องทักษะชีวิต นักเรียนมีทักษะชีวิต ใน 4 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และความ

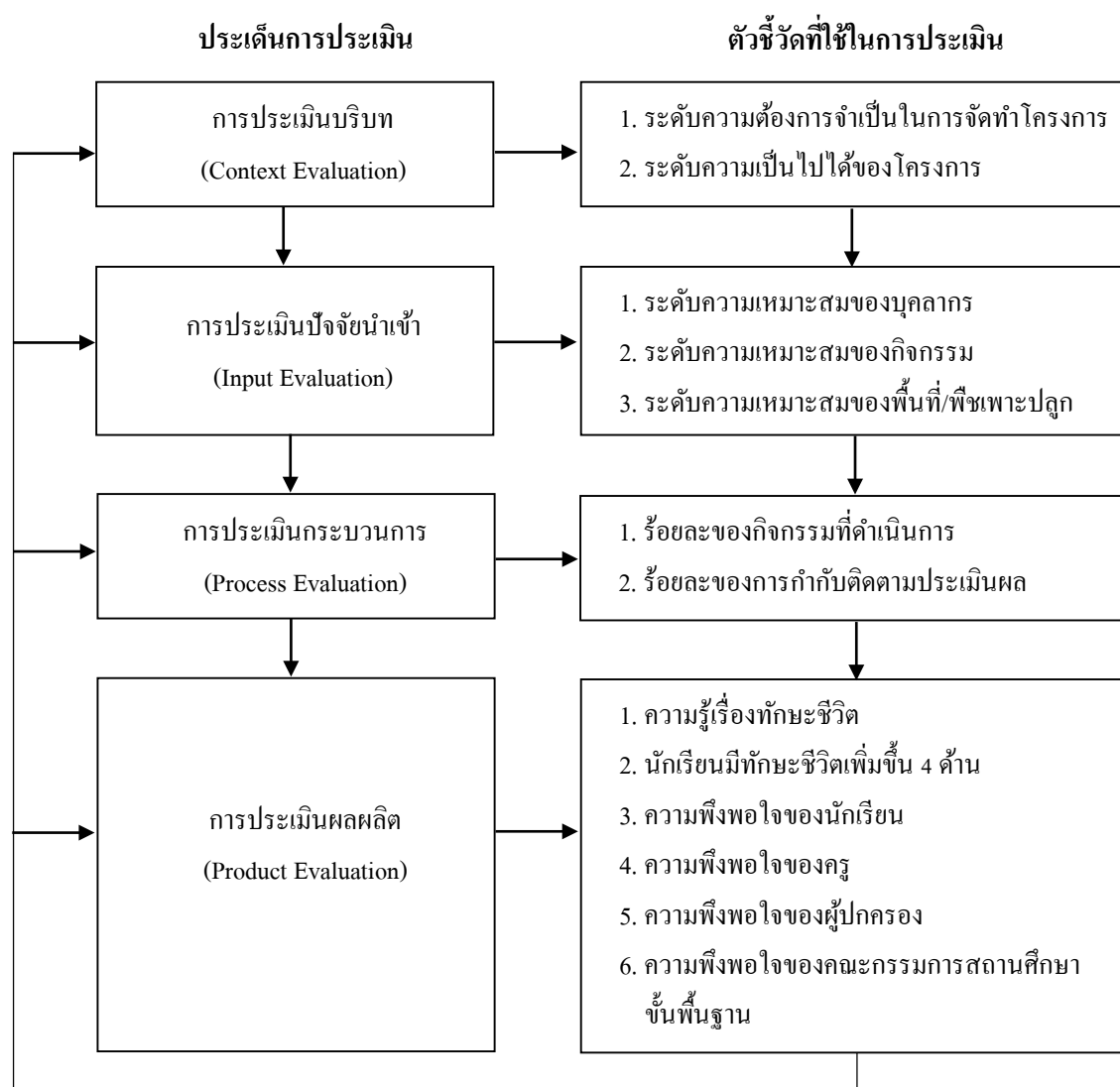
พึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของประเมิน

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ
2. ได้สารสนเทศสำหรับผู้เกี่ยวข้องประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการประเมินครั้งต่อไป หรือประเมินโครงการอื่น ๆ

รูปแบบการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนทรัพย์ทวี ในครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP) เนื่องจากต้องการให้มีความครอบคลุมการดำเนินงานของโครงการทุกระยะ ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 รูปแบบการประเมินโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนทรัพย์ทวี

ขอบเขตของการประเมิน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร จำนวน 257 คน ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทรัพย์ทวี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 138 คน ครูผู้สอน จำนวน 14 คน ผู้ปกครอง จำนวน 98 คน (ผู้ปกครองน้อยกว่าจำนวนนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองบางคนมีนักเรียนในปกครองมากกว่า 1 คน) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 173 คน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทรัพย์ทวี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 84 คน ครูผู้สอน จำนวน 14 คน ผู้ปกครอง จำนวน 68 คน (ผู้ปกครองน้อยกว่าจำนวนนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองบางคนมีนักเรียนในปกครองมากกว่า 1 คน) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน

ระยะเวลา

การประเมินโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนทรัพย์ทวี ในครั้งนี้ ได้กำหนดเวลาการประเมินเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ 1 - 18 พฤษภาคม 2561 ระหว่างดำเนินโครงการ 20 - 28 กันยายน 2561 และหลังสิ้นสุดการดำเนินโครงการ 18 - 29 มีนาคม 2562

ประเด็นการประเมิน

ประเด็นการประเมิน มี 4 ประเด็น ดังนี้

1. บริบทของโครงการ
2. ปัจจัยนำเข้าของโครงการ
3. กระบวนการดำเนินโครงการ
4. ผลผลิตของโครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **โครงการ** หมายถึง โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนทรัพย์ทวี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2. **ทักษะชีวิต** หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ใน 4 องค์ประกอบ คือ

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนทรัพย์ทวี หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบ หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและใช้ทักษะการสื่อสาร ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม มีความภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง

4. การประเมิน หมายถึง การหาข้อมูลสารสนเทศของโครงการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงประกอบการตัดสินใจ โดยใช้รูปแบบ CIPP (Context Input Process Product Evaluation Model) ใน 4 ประเด็น ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ

5. บริบท หมายถึง ความต้องการจำเป็น และความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการของโรงเรียนทรัพย์ทวี ในปีการศึกษา 2561 ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้นเอง จำนวน 12 ข้อ

5.1 ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การตอบสนองหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนทรัพย์ทวี ให้เป็นบุคคลที่สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต และจากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 6 ข้อ

5.2 ความเป็นไปได้ หมายถึง ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมการดำเนินงานโครงการตามขั้นตอน และการนำสู่การปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินงาน ความเป็นไปได้ของกระบวนการวัดผลและประเมินผล การสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้อง และจากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 6 ข้อ

6. ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ระดับความเหมาะสมของบุคลากร ระดับความเหมาะสมของกิจกรรมและระดับความเหมาะสมของพื้นที่ / พืชเพาะปลูก ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ

6.1 ระดับความเหมาะสมของบุคลากร หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ทักษะความสามารถ และความพร้อมในการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วย ครู ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมและการเตรียมความพร้อมของครู และบุคลากรที่เข้า

ร่วมโครงการก่อนเริ่มโครงการ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อ

6.2 ระดับความเหมาะสมของกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียน ใน 4 ด้าน คือ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อ

6.3 ระดับความเหมาะสมของพื้นที่/พืชเพาะปลูก หมายถึง พื้นที่มีเนื้อที่และสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตรและพืชเพาะปลูกที่นำมาปลูกเป็นพืชในท้องถิ่นสามารถหาได้ง่ายไม่ต้องซื้อหา ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อ

7. กระบวนการ หมายถึง ร้อยละของกิจกรรมที่ดำเนินการ และร้อยละของการกำกับติดตามประเมินผล จากข้อคิดเห็นของนักเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งวัดได้จากแบบสัมภาษณ์ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 22 ข้อ

7.1 กิจกรรมที่ดำเนินการ หมายถึง การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ใน 4 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 10 กิจกรรม ซึ่งวัดได้จากแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 11 ข้อ

7.2 การกำกับติดตาม หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน หรือคณะกรรมการนิเทศโครงการ ได้ร่วมกำหนดแนวทางการติดตามผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ น้อยกว่า 8 จาก 10 ครั้งของผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องในการให้คำปรึกษา แนะนำ ในการดำเนินโครงการ และระหว่างการดำเนินโครงการเป็นระยะ ๆ การประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องในระหว่างการดำเนินโครงการซึ่งวัดได้จากแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 11 ข้อ

8. ผลผลิต หมายถึง นักเรียนมีความรู้ และมีทักษะชีวิตตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และความพึงพอใจนักเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อโครงการ

8.1 นักเรียนมีความรู้เรื่องทักษะชีวิต หมายถึง นักเรียนมีความรู้เรื่องทักษะชีวิต 4 เรื่อง คือ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ปีการศึกษา

2561 เปรียบเทียบก่อนเริ่มโครงการและสิ้นสุดโครงการ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ

8.2 นักเรียนมีทักษะชีวิต หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก 4 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ในปีการศึกษา 2561 เปรียบเทียบก่อนเริ่มโครงการและสิ้นสุดโครงการซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ

8.2.1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัดความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในปีการศึกษา 2561 เปรียบเทียบก่อนเริ่มโครงการและสิ้นสุดโครงการ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

8.2.2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์ และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก และตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

8.2.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจ และรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลียง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

8.2.4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมองอารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

9. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนทรัพย์ทวี ปีการศึกษา 2561

9.1 ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโครงการใน

ด้านต่าง ๆ เช่น การชี้แจงประชาสัมพันธ์โครงการ การแนะนำให้ความช่วยเหลือ การประสานงาน การให้ความร่วมมือจากครูและผู้เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน ความเหมาะสมของเกณฑ์การตัดสินคุณภาพนักเรียน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การได้ทำกิจกรรมร่วมกัน การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ เป็นต้น ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

9.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครอง หมายถึง ความรู้สึกของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมโครงการของนักเรียน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ ความพร้อมของพื้นที่/พืชเพาะปลูก ความเหมาะสมของเวลา การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ประโยชน์และการนำไปใช้ของนักเรียน ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ และให้การสนับสนุนโครงการ เป็นต้น ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

9.3 ความพึงพอใจของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อโครงการในด้านต่าง ๆ เช่น การชี้แจงประชาสัมพันธ์โครงการ การติดต่อประสานงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ความพร้อมของพื้นที่/พืชเพาะปลูก ความเหมาะสมของเวลา ประโยชน์และการนำไปใช้จากการเข้าร่วมโครงการ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนโครงการ การได้รับความนิยจากผู้ปกครอง ชุมชน การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานอื่น เป็นต้น ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ

10. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนทรัพย์ทวี อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปฏิบัติหน้าที่ด้านบริหารจัดการ ให้มีการใช้โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน ในปีการศึกษา 2561

11. ครู หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนทรัพย์ทวี อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2561

12. บุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 15 คน โรงเรียนทรัพย์ทวี อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปีการศึกษา 2561

13. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทรัพย์ทวี ในปีการศึกษา 2561

14. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนทรัพย์ทวี ปีการศึกษา 2561 ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนครู 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุและหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ จำนวน 1 รูป หรือ 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

15. โรงเรียนทรัพย์ทวี หมายถึง โรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

16. ผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบการดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อชีวิตพอเพียง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนทรัพย์ทวี ปีการศึกษา 2561